

ALANOVO DĚTSTVÍ

PRO EMU

EDICE PRO EMU
svazek 17

Cet ouvrage a bénéficié du soutien des Programmes
d'aide à la publication de l'Institut français.

Tato kniha vychází za přispění programu
na podporu publikační činnosti Francouzského institutu.

**INSTITUT
FRANÇAIS**
PRAGUE

Veškerá práva vyhrazena

© Meander - Ivana Pecháčková, 2014

© 2012, Emmanuel Guibert & L'Association. All rights reserved.

Published by arrangement with *L'Association*

Illustrations © Emmanuel Guibert, 2012

Translation © Alena Jurion, 2014

ISBN 978-80-87596-51-7

www.meander.cz

EMMANUEL GUIBERT
**ALANOVO
DĚTSTVÍ**

PODLE VZPOMÍNEK
ALANA INGRAMA COPEA

 MEANDER

Pro Cecílii

Tak vy byste chtěli, abych vám vyprávěl
o mém dětství v Jižní Kalifornii?

Z doby před válkou mám na Ameriku nádherné vzpomínky.

S válkou se všechno změnilo.

Po pobřeží Pacifiku se převalilo obrovské množství lidí,
vojáků, dělníků z fabrik i vojenské techniky.
Kalifornií prošly davy lidí, které sem přivedly válečné poměry.

Po válce, která pro nás trvala čtyři roky,
se tu počet obyvatel zdvojnásobil.

Dvojnásobek je hodně.

Objevil se smog.
Znečištění ovzduší.
Slovo „smog“ před válkou nikdo neznal.
Netušil jsem, že něco takového vůbec existuje.

Do té doby byl vzduch průzračně čistý.
A příroda učiněný zázrak.

Město, které jsem měl nejradši, byla Santa Barbara.
Rozkládalo se na kopcích, za nimiž rostly háje citroníků.

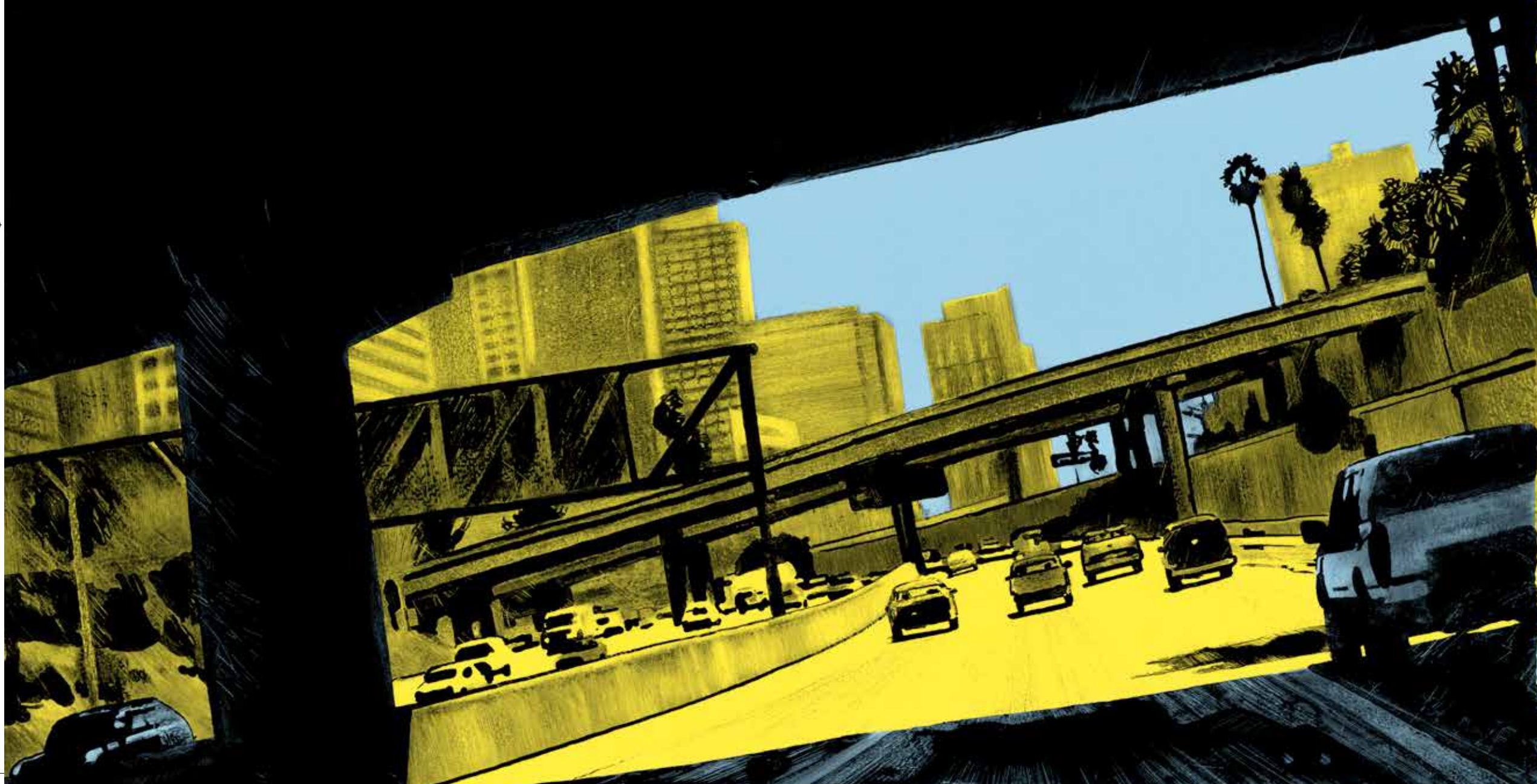
Jeich vůně byla tak pronikavá, že když jste se blížili
k městu, vzduch byl cítit citróny.

Z Los Angeles jste se do Santa Barbary dostali po El Camino Real čili Královské cestě, která odedávna spojuje San Diego se San Franciskem. Podél téhle staré původní cesty založil španělský františkán padre Junipero Serra, který původně působil v Mexiku, jednadvacet misií. Nepamatuji si ale, kdy to bylo. Nízké misijní budovy stavěli z vepřovic, nepálených cihel zpevňovaných slámou, které se tvarují v dřevěných formách a pak se suší na slunci. Jsou velmi hezké.

San Juan Capistrano je zas známé písničkou „When the swallows come back to Capistrano, I'll be waiting there for you“.

Nejkrásnější je ale přece jen Santa Barbara.

Když padre Serra zemřel a začala se tu stavět cesta,
po níž jezdily koňské povozy, trasa Camina Real se nezměnila.

Nezměnila se ani s nástupem automobilů.

A na mnoha místech je stejná dodnes.

Za mého dětství, pokud si pamatuju, byla takhle silnice dost úzká.
Na mnoha úsecích vedla pouze jedním pruhem.
Vozovka nebyla zrovna v dobrém stavu a auta mívala často poruchu.

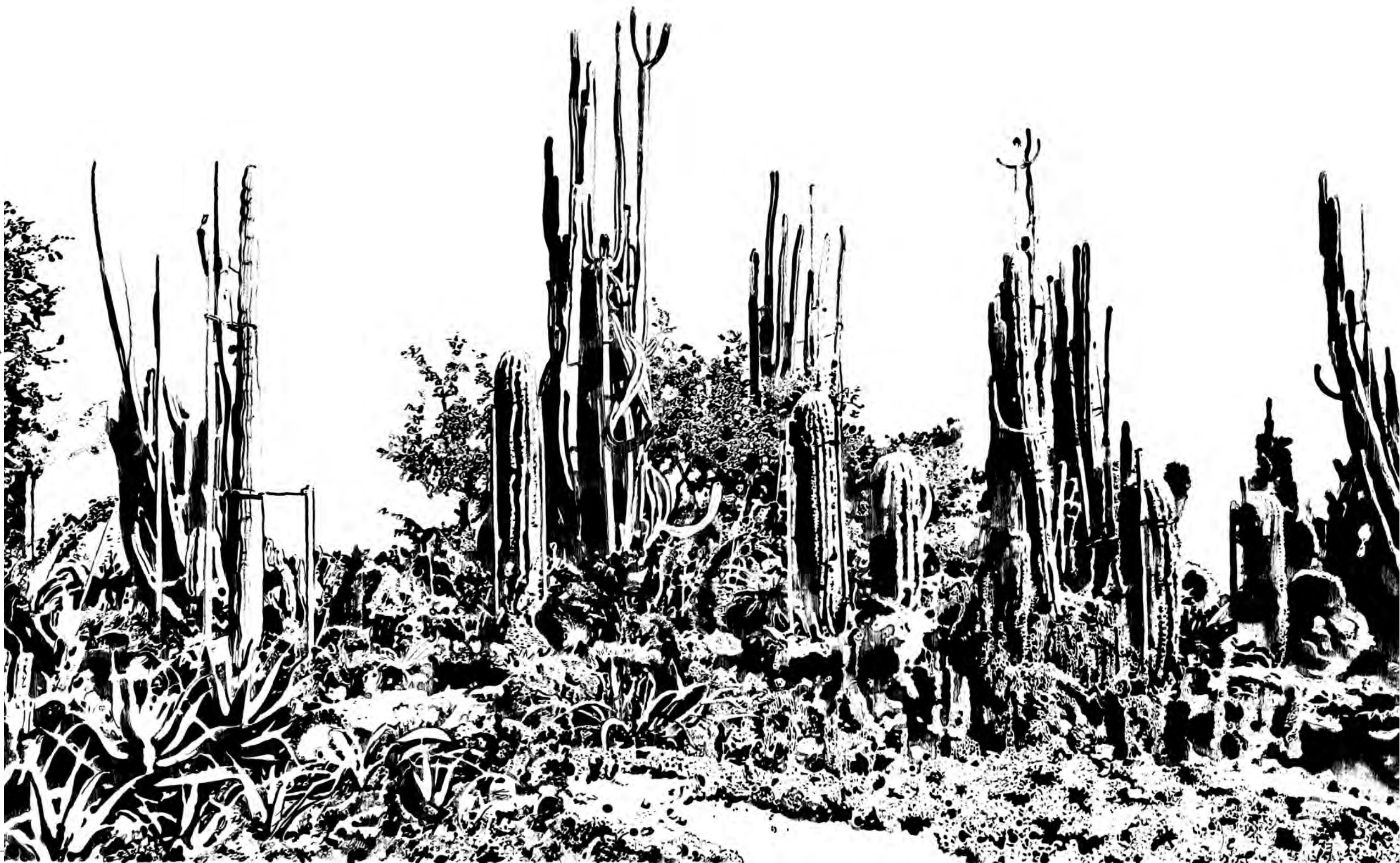

Cestou jste mýjeli lesy nádherných kalifornských buků.
Kolem byla úrodná zemědělská krajina.
V noci nebo za rozbřesku bylo slyšet vytí kojotů.
V okolí žily pumy.

Život byl tehdy prostě úplně jiný.

Jako dítě jsem se často s rodiči stěhoval, bydleli jsme postupně v mnoha domech. Onehdy jsem je spočítal – bylo jich celkem čtrnáct.

Nejdříve jsme bydleli v Alhambře, kde jsem se v roce 1925 narodil. Postupně se z ní stalo předměstí Los Angeles. To jsem byl úplně mrňe, a tak se mi toho moc nevybavuje.

Vzpomínám si, jak mi z kornoutu vypadl kopeček zmrzliny, protože jsem ho nedržel rovně. Zmrzlinu mi koupil táta, rozplácla se na chodníku přímo na vlhký beton, kde ještě chvíli předtím pracovali dělníci.

Na otce si z raného dětství vzpomínám jen matně. Vždycky byl velice zaneprázdněný. Nikdy jsem se vlastně nedozvěděl, jaké dětství měl on sám. O prvních letech jeho života, o jeho dětství ani o jeho dospívání nevím skoro nic.

Mám dojem, že když mu byly asi čtyři, přestěhovali se s rodinou z východního pobřeží na západní. Mladí strávil v San José, na jih od San Franciska.

Právě tam potkal Esther Elisabeth Hansonovou, která se pak stala jeho ženou. Říkalo se jí Bunny – „králíček“.

Jednou se na trávníku před domem mých prarodičů táta kočkoval s jedním z máminých bratrů. Tenhle brácha byl o rok nebo dva starší než Bunny, ale všichni ho pořád měli za mladšího brášku, protože byl takový neduživý.

V nejlepším se objevila Bunny. Myslela si, že táta se s jejím bratrem pere doopravdy, a tak se na něj vrhla.

Pořádně se servali. Bunny vyhrála, ale táta ji možná jen vyhrát nechal, to spíš, protože jinak to byl slušný pořízek. Takhle se tedy seznámili.

Nevím, jak dlouho pak trvalo, než se vzali. O jejich svatbě pořádně nic nevím.

Táta začal studovat na umělecko-průmyslové škole, ale když vypukla první světová válka, musel narukovat k námořnictvu a studia přerušit. Válka skončila dřív, než ho stačili vyslat do boje. K titulu Bachelor of Arts mu scházely dva roky, ale se studiem musel počkat, jinak by nedostal půjčku. Mezitím jsem přišel na svět já.

Když mi byly tak tři, odstěhovali jsme se do Santa Barbary, kde otec dokončoval studia na Státní kalifornské univerzitě. Tehdy se tak jmenovala.

Bydleli jsme tam ve dvou domech. Nejdřív v malém zahradním domku na pozemku, který stál za vlastním domem.

Hrával jsem si s holčičkou, která mi jednou dala sníst semena nějaké jedovaté rostliny.

Strašně jsem zvracel. Naši zavolali doktora a po mém výsledku se konečně zjistilo, co jsem spolykal. Živě si vzpomínám, jak jsem stonal v dětské postýlce s postranicemi, které šlo spouštět dolů. Přežil jsem to, ale trpíval jsem pak ještě pár let zažívacími potížemi.

Do Santa Barbary jsem se později vrátil jako sedmnáctiletý, když jsem já sám šel na univerzitu.

Bez zaváhání jsem trefil do naší ulice a našel i ten domek.

Později, to mi byly čtyři,
jsme se odstěhovali do jiného domu,
který byl postavený v příkrém svahu.
Vchod vedl rovnou z prvního patra.

Sousední zahrady nebyly oddělené
plotem. Naši sousedé pěstovali
kosatce, spousty kosatců.
Byl to ráj pro klemýžďe,
ti kosatce milují.

Jednoho dne jsem popadl kbelík
a šel je sbírat. K jídlu určitě ne.
V té době Američani klemýžďe
nejedli. Ti tvorečci se mi prostě
jen líbili.

Nasbíral jsem jich plný kbelík,
načež jsem ho nechal stát uprostřed
kuchyně. Bylo to někdy brzy po
ránu. Pak jsem si šel po svých.

K polednímu přišla do kuchyně máma, aby přichystala oběd.
Zaslechl jsem, jak vyděšeně křičí.
Šneci pochopitelně v kbelíku nezůstali.

Vyhubovala mi, ale jen mírně. Pomohl jsem jí šneky ze všeho poodlepovat,
mezitím se totiž rozlezli po celé kuchyni – po nábytku i po stěnách.
Naprostu živě si tu scénu vybavuju. Pak už jsem to nikdy neudělal.

Je pro mě těžké popsat matčinu podobu.

Nedá se říct, že by byla krásná. Byla ale moc sympatická. Ve tváři měla vždy trochu unavený výraz, i zamlada.

Skoro se nelíbila. Ne že by se jí to přičilo, jen jsme měli tak málo peněz, že se jí asi nechtělo vyhazovat je za šminky. Ostatně tehdy se většina žen nemalovala. Takle móda byla teprve v začátcích.

Maminka měla trochu povislá prsa.

Ona ale říkala: „Nic si lepit nebudu, akorát to taká, a když to odlepuju, bolí to. Když je nechám volně, poběžím rychleji, ať si klidně pleskají.“ A taky že ano, vyhrála všechny závody.

Vyprávěla, že když na střední škole musely při tělocviku běhat, její kamarádky, které měly stejný problém, si prsa stahovaly leukoplastí, aby jim při běhu neposkakovala, PLESK, PLESK.

Nebyla kdovíjaká kuchařka, protože ani v jedné z rodin si na jídlo nepotrpěli a taky proto, že za krize, kolem roku 1929, se jedlo jen to nejlacinější.

Ráda se ale hezky oblékala.
Byla moc milá a všichni ji měli rádi.

Vlasy si česala podle tehdejší módy,
což nebyla žádná věda.
Měla železnou kulmu, kterou
nahřívala nad plynovým kořákem.
Mezi želízka kulmy vždycky nejdřív
strčila kousek toaletního papíru,
a když zůstal světlý, nehrozilo,
že by si vlasy spálila.

Často si na sebe sama šila.
Tehdejší móda nebyla ale moc slušivá.
Oblečení bylo příliš... jak bych to
řekl? Příliš volné. Takové plandavé
blůzy, které nepadly.

A ona byla malé postavy.

Trpěla různými alergiemi.
Doktoři ji kolem dokola vyšetřovali,
ale nikdy na žádný alergen nepřišli.
Nakonec usoudili, že ji dráždí
koňské žíně.

Ale z kterých koní? Kolem nás
široko daleko žádní nežili.
Pak někoho konečně napadlo
rozpárat matrace. Byly vycpané
směsí vlny a koňských žíní.

Maminka zbožňovala hudbu.
Sama ale nezpívala, slyšel jsem ji jen
párkrát. Měla ráda písničky
Stephena Fostera. Byl to běloch,
který se zajímal o černošskou hudbu
a složil spoustu populárních písní.

Nejraději měla dvě skladby –
„Flow Gently, Sweet Afton“
a „Jeanie With the Light Brown Hair“.

2

Když otec dostudoval, vrátili jsme se do Alhambry, kde žili babička a dědeček Copeovi. Bylo to za krize, ve fázi nejhorší deprese. Otec našel jen práci příručího v obchodě s potravinami.

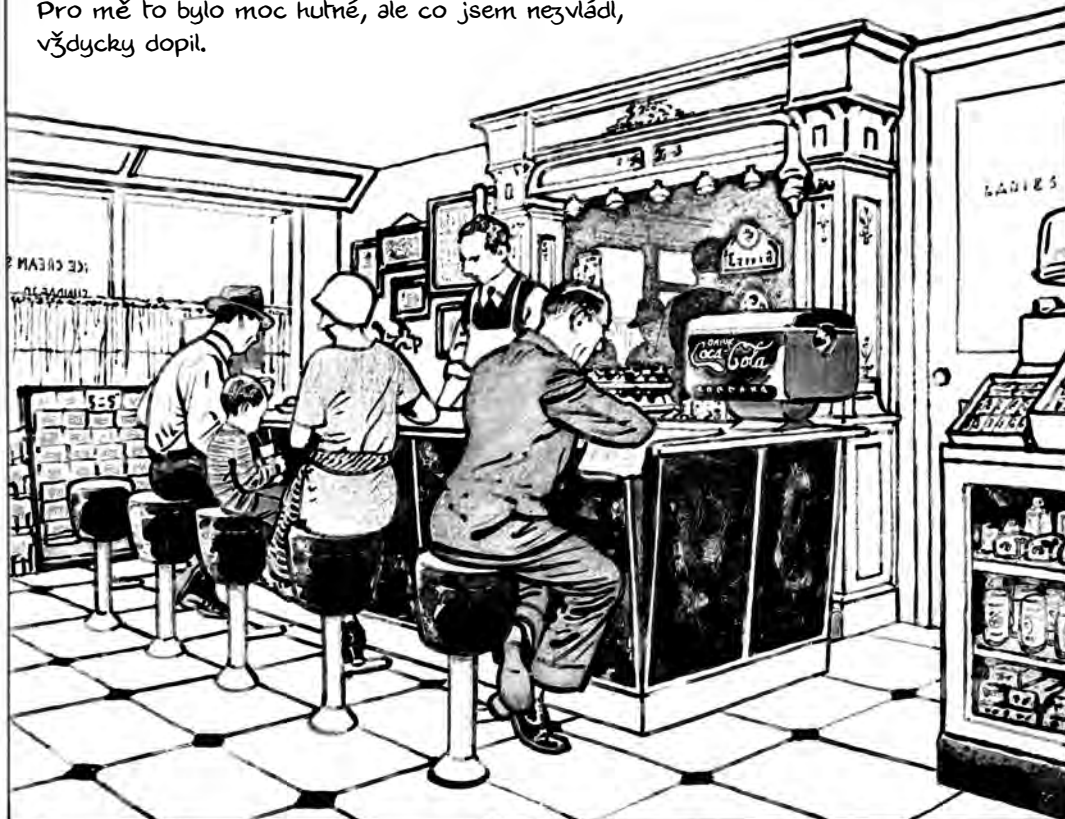

Dědeček Cope byl velmi zimomřivý, byla mu pořád zima. Měl vřed na dvanáctníku. Musel si vydělávat na živobytí až do smrti – stejně jako v 30. letech spousta chudých lidí, kteří kromě nuzného platu neměli důchod ani sociální pojištění. Když se večer vrátil domů, usedl do křesla, zesílil topení a snažil se zahřát. Nikdo se nepokoušel mu topení ztlumit, všichni si na to zvykli.

Tehdy se léčili jen lidé, kteří měli peníze. Kdo je neměl, nemohl si léčení dovolit. Zůstal nemocný a čekal na smrt.

Jediný přepych, který nám táta dopřál, i když jen výjimečně, bylo pozvání na malted shake, hustý sladový koktejl v malém nealko baru na Main Street, což byla hlavní třída Alhambry. Táta si to pítí evidentně užíval, srkal ho tlustou slámkou. Pro mě to bylo moc hutné, ale co jsem nezvládl, vždycky dopil.

Nějakým zázrakem našel místo na střední škole, v John Marshall Junior High School na Allen Avenue v Pasadeně. Byl to jen zástup, ale později se změnil v trvalé místo. Táta na té škole pak učiteloval celý život.

Učil výrobu plechu, elektřinu, řízení obráběcích strojů, soustružení, odlévání kovů, mechaniku, zkrátka celou řadu podobných předmětů.

V Altadeně, městečku na sever od Pasadeny, jsme si pronajali skoro nový dům. Stál v tiché ulici. Nájem nejspíš byl na naše poměry dost vysoký, protože jsme tam nežůstali dlouho.

Byl tam jeden nadbytečný pokoj, který jsme nepotřebovali. Matka ho pronajala takovému snědému pánovi, byl svobodný a vídali jsme ho jen zřídka. Měl stroječek na broušení žiletek. Mechanické holicí strojky byly tehdy novinka a žiletky stály dost peněz. Náš podnájemník si je proto ostřil sám. Občas mě nechal si to vyzkoušet.

S dětmi od sousedů jsem si chodíval hrát na blízký pozemek, který nikomu nepatřil. Kalifornská města byla tehdy takových míst plná.

Na parcele rostly nepravé pepřovníky. Říkalo se jim sice pepper trees,
ale žádné pepřovníky to vlastně nebyly. Když strom odkvěte,
objeví se semena pepřné chuti, ale nedoporučuje se je jíst.
Dlouhé stonky s malými lístky visí z větví až na zem.
Připomínají trochu smuteční vrbu.

Vždycky jsme s ostatními dětmi
několik stonků svázali dohromady
pevným dvojitým uzlem
a koupali se na nich.

Hezké, až na to, že míza těchto
stromů se vám nalepí na ruce
i na oblečení a pak rychle černá.

Kolikrát jen jsem si nechal vyhubovat
za to, že jsem se koupal
na pepper tree!
Matka nemohla tu smůlu ze mě
ani z oblečení pořádně dostat,
ale já tu hru přímo zbožňoval.

Míza navíc krásně voněla.

Na obloze se začalo objevovat
víc letadel. Jednoplošníků,
dvouplošníků, ale i trojplošníků.
Nedaleko bylo malé letiště.
Některé stroje provozovaly akrobacii,
loopingy, vývrtky, létaly vzhůru nohama.
Kolikrát člověk doma zaslechl
kučení motoru a rychle vyběhl ven,
aby o nic nepřišel.

Podle mě to dokazuje,
že letadla byla v té době pořád ještě
něco mimořádného.

Začal jsem tam chodit do školky. Stála na konci ulice.

Jednou jsme měli zarecitovat a zahrát nějakou pohádku nebo říkanku. Vybral jsem si:

Valihracha.

Valihrach ze zídky spad jako knedlík. Královská kavalérie, královská infanterie, ho zvedaly a zvedaly, a přece neuvedly.

Dostal jsem nápad: „Když sebou prašším o zem a natluču si, budu vypadat jako opravdový Valihrach.“

Skácel jsem se jako zabitý. Když mě přinesli domů, vysvětlili mamince, že jsem se vrhl po hlavě ze židle.

